

Energie. Je kan de krant niet openslaan of je wordt er mee geconfronteerd.

Ik herinner me dat de ouders van een basisschoolvriendinnetje een winkel in zonnepanelen hadden. Toentertijd waren deze mensen vrij makkelijk in een hokje te plaatsen: zonne-energie, dus geitenwollensokkentypes, vegetarisch en stemmend op GroenLinks, dat toen nog maar net opgericht was.

Toen klopte dat nog.

Tegenwoordig is het niet meer een kleine eenduidige groep die zich bewust bezighoudt met energie: het is een 'hot item' geworden. Spaarlampen worden steeds meer verkocht – al was het alleen maar door hun symbolische waarde – en als je nog geen 'groene stroom' hebt, dan wordt je binnenkort vast over de streep getrokken door de korting die je krijgt op een hippe bakfiets als je NU dat contract afsluit...

Dat we de televisie niet meer kunnen aanzetten zonder energie-reclames te zien, hebben we in hoge mate te danken aan de lobby van Al Gore en zijn documentaire 'An inconvenient truth' (2006). Hoewel de documentaire inhoudelijk nogal eens betwist wordt, zijn velen hem toch dankbaar dat het hem gelukt is om ons energieverbruik ter discussie te stellen. Eind oktober schreef Ad Bergsma in de Volkskrant dat Gore de Nobelprijs heeft gewonnen met een deels verzonnen doemscenario en dat dat niet de beste manier is om verandering teweeg te brengen. Het schijnt dat mensen het meest geneigd zijn tot gedragsverandering als ze gewezen worden op het voorbeeldige gedrag van anderen. Je zou denken dat een appèl op het milieu iemand wel over de streep trekt om zijn hotelhanddoek te hergebruiken, maar niets is minder waar: hergebruik wordt het best gestimuleerd door hotelgasten erop te attenderen dat hun voorgangers in de hotelkamer hun handdoek ook hebben hergebruikt. Mensen moeten dus aangesproken worden op hun groepsgevoel om te veranderen.

De redactie van AGORA heeft daarom besloten om meer helderheid te scheppen over wat er zoal gebeurt op het gebied van energie en het goede voorbeeld te geven. Hoewel de bewustwording dat we zuiniger en op een andere manier met energie om zouden moeten gaan begint te komen, is er ook nog veel onduidelijk. Waar hebben we het nu eigenlijk over?

De nieuwe technieken om energie op te wekken volgen elkaar zo snel op dat het bijna een dagtaak is om 'bij te blijven'. Windmolens zijn anno 2007 geavanceerder dan eind veertiende eeuw, toen de eerste windmolens in Nederland werden gebouwd, maar het principe is nog hetzelfde. Simpel en in één zin uit te leggen. Dat kan niet van alle hedendaagse technieken gezegd worden.

Bij de Afsluitdijk wordt 'blauwe energie' gewonnen door zout en zoet water door membranen te leiden. In het Westland staan kassen die (thermische) energie kunnen produceren door een slim gebruik van stilstaande waterlagen diep in de bodem. Aan dit project heeft de publieke jongerenomroep BNN kortgeleden een item gewijd. Ook binnen de ruimtelijke ordening heeft energie zijn intrede gedaan. Begrippen als 'exergieplanning' en 'energetische stedenbouw' duiken steeds vaker op in de vakliteratuur. Ontwerpers Braungart en McDonough hebben hier slim op ingespeeld met hun sexy projecten en dito boek 'Cradle to cradle' (2002).

In Brussel hebben ze ook door dat energie een van de belangrijkste thema's van deze eeuw is. De olie raakt namelijk langzaam maar zeker op; het 'Peak Oil' moment is nabij. Wat betekent dat voor de organisatie van energie in Europa? Over dit onderwerp zijn inmiddels stapels boeken en rapporten geschreven. Een van de ontwikke-

lingen die volgens experts zal plaatsvinden is de transformatie van een centrale naar een decentrale organisatie van energieopwekking. Wat betekent dat voor ons? Heeft straks ieder huis een eigen windmolen nieuwe stijl of een energiecentrale op zolder? Zover is het voorlopig nog niet, maar wat volgt er na de klimaathypothek, de spaarlampen en de groene stroom? AGORA verkent de problemen en mogelijkheden alvast in dit themanummer.

Zoals gebruikelijk zijn in dit nummer ook een drietal varia-artikelen opgenomen. In het eerste leggen Justus Uitermark en Jan Willem Duyvendak uit hoe de zorgwekkende kloof tussen bewoners van achterstandswijken en de politiek kan worden gedicht. Zij moedigen professionals onder andere aan om duurzame relaties met de wijk op te bouwen en daar met grotere regelmaat dan nu gebruikelijk is zichtbaar en aanspreekbaar aanwezig te zijn. Een vergelijkbare oproep doen de trainees van de gemeente Amsterdam Vera van den Bos, Marjolein van Vossen, Stef le Fèvre en Bas van Leeuwen aan de stadsdeelambtenaren. Zij betogen dat participatie van twee kanten zou moeten komen: van burgers en van de gemeentelijke beleidsmedewerkers zelf. In het laatste artikel wordt door Lianne van Duinen, Peter Gramberg en Mayke Hoogbergen het concept 'leerwerklandschap' uiteengezet, en bespreken de auteurs de potentie en uitdagingen van ruimtelijke clustering van bedrijven en onderwijsinstellingen.

Redactie AGORA

Foto: Ronald Hudson - Foto omslag: Myron Freeling

